

CUPRINS

Lista principalelor abrevieri	5
--	----------

Argument	9
-----------------------	----------

CAPITOLUL I

NOȚIUNEA DE SUCCESIUNE ȘI TRANSMITEREA PATRIMONIULUI SUCCESORAL	11
--	-----------

Secțiunea I

<i>Noțiunea de succesiune</i>	<i>11</i>
-------------------------------------	-----------

§1. Definiția și utilitatea instituției succesiunii	11
---	----

§2. Reglementarea legală a succesiunii și modificările ei în timp	13
--	----

§ 3. Terminologie. În această materie există o serie de termeni specifici a căror semnificație, considerăm că trebuie precizată	15
---	----

A. Felurile succesiunii	15
-------------------------------	----

B. Subiectele devoluțiunii succesoriale	16
---	----

<i>Secțiunea II.....</i>	<i>18</i>
--------------------------	-----------

<i>Fundamentul succesiunii.....</i>	<i>18</i>
-------------------------------------	-----------

§ 1. Natura dreptului la succesiune	19
---	----

A. Succesiune publică sau privată?	19
--	----

B. Moștenirea privată, individuală, are mai multe justificări.....	21
---	----

§2. Devoluțiune legală sau testamentară? Transmisiune în beneficiul unui grup sau a unui individ? Evoluție istorică	23
---	----

A. Succesiunea ab intestat	23
----------------------------------	----

B. Succesiunea testamentară	25
-----------------------------------	----

§3. Principiile fundamentale care explică transmisiunea activului și pasivului succesoral.....	26
---	----

A. Principiul unității succesiunii	27
--	----

B. Principiul continuării persoanei defunctului de către succesori și cel al succesiunii la bunuri	33
C. Dreptul nostru succesoral a adoptat principiul succesiunii la persoană	34
D. Corectarea principiului succesiunii la persoană	36
§4. Raportul dintre devoluțiunea legală și cea testamentară	37
Prevalența succesiunii legale	37

Secțiunea III-a

Devoluțiunea succesorală și transmiterea moștenirii.

<i>Prezentare generală</i>	39
§1. Devoluțiunea succesorală	39
A. Devoluțiunea testamentară	39
B. Devoluțiunea legală	41
§2. Transmisiunea succesorală	42
§3. Principiul succesiunii la bunuri și cel al succesiunii la persoană, privite din perspectiva transmisiunii successorale	43
A. În dreptul comparat două teorii fundamentează regulile transmisiunii successorale: teoria succesiunii la bunuri și teoria succesiunii la persoană	44
B. Principiul continuării persoanei defunctului de către succesori în dreptul nostru	45
C. Varianta restrânsă a principiului continuării persoanei defunctului apropiată prin efect cu principiul succesiunii la bunuri	45
D. Conținutul principiului continuării persoanei defunctului	46
§4. Modul de transmitere a patrimoniului succesoral	46
A. Dobândirea drepturilor transmise	47
B. Exercițiul drepturilor	52

CAPITOLUL II

ANALIZA POZITIVĂ A CONȚINUTULUI PASIVULUI

SUCCESSORAL	55
--------------------------	----

Secțiunea I

<i>Noțiunea și conținutul pasivului succesoral în dreptul pozitiv</i> ...	55
---	----

*Secțiunea a II-a**Datoriile lui de cuius (determinarea datoriilor transmisibile)* 56

- § 1. Criteriile de delimitare a domeniului datoriilor lui *de cuius* 56
 - A. Datoriile lui de cuius și îndatoririle extrapatrimoniale 56
 - B. Datoriile lui de cuius și drepturile succesorilor asupra masei succesoriale 63
 - C. Datoriile lui de cuius și sarcinile succesiunii 64
- § 2. Transmisibilitatea datoriilor lui *de cuius* 64

Subsecțiunea I

Datoriile contractuale 65

- § 1. Principiul transmisibilității 65
 - A. Obligațiile de garanție 66
 - B. Obligația de neconcurență; pactul de preferință; promisiunea de porte-fort 68
- § 2. Limitele aplicării principiului transmisibilității datoriilor lui *de cuius* 69
 - A. Excepțiile tradiționale 69
 - B. Limitele acestei transmisibilități, în timp 82
 - C. Transmisibilitatea pasivă a obligației unilaterale 86

Subsecțiunea a II-a

Datoriile extracontractuale 88

- § 1. Datorii rezultate din răspunderea civilă delictuală și cele asimilate acestora 89
 - A. Dreptul comun al datoriilor izvorâte din răspunderea civilă delictuală. Intransmisibilitatea amenzilor 89
 - B. Datoriile născute din răspunderea patrimonială a membrilor organelor de conducere ale agenților economici 90
- § 2. Obligațiile legale 93
 - A. Regula transmisibilității este aplicabilă și în acest caz 93
 - B. Obligațiile la plata pensiei de întreținere 94

Secțiunea a III-a

<i>Sarcinile succesiunii</i>	99
------------------------------------	----

Subsecțiunea I

Stabilirea criteriului de defnire a sarcinilor	101
--	-----

§ 1. Definiția sarcinilor succesoral.....	101
---	-----

A. Comparație cu datoriile defunctului	102
--	-----

B. Comparație cu datoriile personale ale succesorilor (caracterul succesoral al sarcinilor)	103
--	-----

§ 2. Aplicații practice ale definiției sarcinilor.....	105
--	-----

A. Cheltuielile de înmormântare	105
---------------------------------------	-----

B. Cheltuielile privind obiceiurile de înmormântare	107
---	-----

C. Cheltuieli necesare pentru lichidarea datoriilor și partajul succesoral	108
---	-----

D. Cheltuielile privind taxele și impozitele relativ la transferurile generate de partajul succesoral	109
--	-----

Subsecțiunea a II-a

Natura juridică a datoriilor indiviziunii	113
---	-----

§ 1. Analiza regimului juridic al datoriilor indiviziunii	114
---	-----

A. Concepția Codului civil cu privire la datoriile indiviziunii.....	115
---	-----

B. Regimul juridic al datoriilor indiviziunii în dreptul pozitiv	115
---	-----

§ 2. Criteriul de determinare a calificării	116
---	-----

Secțiunea a IV-a

<i>Legatele cu titlu particular</i>	119
---	-----

CAPITOLUL III

UNITATEA PASIVULUI SUCCESORAL	123
--	-----

Secțiunea I

<i>Limitele prezentării analitice ale conținutului pasivului succesoral</i>	123
---	-----

§1. Prezentarea aproximativă a conținutului pasivului succesoral	124
---	-----

A. Imprecizia vocabularului utilizat	124
--	-----

B. Confuzia de calificare	127
---------------------------------	-----

§ 2. Incidențe ale regulilor pasivului succesoral în alte domenii ale dreptului	130
A. Pasivul succesoral și dreptul fiscal	130
B. Pasivul succesoral în raport cu alte instituții ale dreptului succesoral	131

Secțiunea II

<i>Cercetarea unității conceptului de pasiv succesoral</i>	135
--	-----

§ 1. Încercarea de a defini pasivul succesoral. Noțiunea de pasiv succesoral.....	135
A. Constatarea empirică	136
B. Constatarea teoretică.....	140
§ 2. Pasivul succesoral, legătura dintre concept și regimul său juridic	144
A. Regimul juridic, legătura dintre elementele pasivului succesoral, tehnica asimilării	144
B. Regimul juridic al pasivului succesoral și principiul constanței elementelor sale: reguli și excepții	147

Secțiunea a III-a

<i>Unitatea pasivului succesoral și interesele care se confruntă ..</i>	150
---	-----

§ 1. Datoriile defunctului și cheltuielile legate de deces.....	150
A. Situația creditorilor defunctului	151
B. Situația creditorilor sarcinilor succesoriale.....	152
§ 2. Datorii și sarcini excluse din pasivul succesoral.....	156
B. Sarcinile indiviziunii	157

CAPITOLUL IV

PRINCIPIILE OBLIGAȚIEI LA PLATA PASIVULUI

SUCCESORAL	160
-------------------------	-----

Secțiunea I

<i>Întinderea datoriei succesurilor ținuți la plata pasivului succesoral</i>	160
--	-----

§ 1. Sistemele de obligare la plata pasivului succesoral	161
§ 2. Caracterul relativ al opoziției dintre cele două sisteme ..	163

Secțiunea II

<i>Principiul obligației ultra vires hereditas de plată a pasivului succesoral</i>	165
--	-----

§ 1. Fundamentul obligației <i>ultra vires hereditas</i>	165
A. Consecințele necesare ale fundamentului obligației <i>ultra vires</i>	169
§ 2. Domeniul de aplicare al principiului obligației <i>ultra vires</i> la plata pasivului succesoral	174
A. Obligația nelimitată de plată a pasivului succesoral în raport cu elementele sale	175
B. Obligația nelimitată de plată a pasivului succesoral, în raport cu erezii ținuți de acesta	175

Secțiunea III

<i>Aplicațiile restrânse ale obligației intra vires, cu privire la plata pasivului succesoral</i>	186
---	-----

Subsecțiunea I

Obligația <i>pro viribus</i> de plată a pasivului succesoral	188
§ 1. Aplicații ale obligației <i>pro viribus</i> determinate de natura datoriei: sarcinile succesiunii	188
§ 2. Culegerea de către stat a bunurilor din moștenirea lăsată fără succesori (desherența)	190

Subsecțiunea a II-a

Obligația <i>cum viribus</i> de plată a pasivului succesoral	196
§ 1. Succesiunile vacante. Obligarea la plata pasivului succesoral în dreptul pozitiv	196
§ 2. Executorul testamentar	200
A. Puterile încredințate executorului testamentar de către testator	202
B. Puterile executorului testamentar în absența unor dispoziții prevăzute în testament	202
C. Titlul executorului testamentar	203
§ 3. O altă obligație <i>cum viribus</i> : mandatul <i>post mortem</i> ?	206

CAPITOLUL V

MODERĂRI ALE OPȚIUNII SUCCESORALE ÎN FUNȚIE DE PRINCIPIILE OBLIGAȚIEI LA PLATA PASIVULUI MOȘTENIRII

211

Secțiunea I

<i>Aspecte generale privind dreptul de opțiune succesorală</i>	211
--	-----

*Secțiunea a II-a**Dreptul comun de opțiune succesorală și pasivul succesoral:*

<i>exercitarea opțiunii de către creditorii succesoral</i>	216
§ 1. Exercitarea indirectă a opțiunii succesorale: puterea de constrângere a creditorilor succesoral asupra titularilor dreptului de opțiune	217
A. Echilibrul legal stabilit de legiuitor	218
B. Insuficiențele dispoziției legale	220
§ 2. Exercitarea directă a opțiunii succesorale. Creditorii succesoral, titulari ai dreptului de opțiune succesorală	223

*Secțiunea a III-a**Regulile proprii fiecărei modalități de opțiune: consecințele*

<i>opțiunii asupra obligației la plata pasivului succesoral</i>	226
---	-----

Subsecțiunea I

Acceptarea pură și simplă a succesiunii	228
§ 1. Efectul acceptării pure și simple asupra obligației la plata pasivului succesoral.....	228
§ 2. Formele acceptării pure și simple și obligația la plata pasivului	234
A. Acceptarea voluntară expresă a succesiunii (art. 689 C. civ.)	235
B. Acceptarea tacită a succesiunii (art. 689 - 691 C. civ.)....	239
C. Acceptarea forțată a succesiunii; tănuirea și sustragerea bunurilor succesorale	245

Subsecțiunea a II-a

Acceptarea succesiunii sub beneficiu de inventar	253
§ 1. Efectul acceptării sub beneficiu de inventar asupra obligației la plata pasivului succesoral (<i>de lege lata</i>)	254
A. Propuneri de lege ferenda privind efectele acceptării sub beneficiul de inventar asupra obligației la plata pasivului	257
§ 2. Formele acceptării sub beneficiu de inventar și obligația la plata pasivului succesoral (condițiile de formă).....	259

A. Regulile pozitive.....	259
B. Propuneri de lege ferenda privind această procedură...	260
<i>Secțiunea a IV-a</i>	
<i>Renunțarea la succesiune.....</i>	262
§ 1. Efectele renunțării la succesiune asupra obligației la plata pasivului succesoral.....	264
A. Întinderea în timp a scutirii de plata pasivului succesoral	264
B. Întinderea scutirii la plată, cu privire la debitorii pasivului succesoral.....	266
C. Întinderea scutirii la plată, cu privire la elementele pasivului succesoral.....	266
§ 2. Formele renunțării la succesiune și obligația la plata pasivului succesoral	267
A. Formalitățile cerute de lege	267
B. Domeniul acestor formalități	270
C. Noul Cod civil.....	272

CAPITOLUL VI

LICHIDAREA PASIVULUI SUCCESORAL ÎN CAZUL

ACCEPTĂRII PURE ȘI SIMPLE A MOȘTENIRII 275

Secțiunea I

Lichidarea pasivului succesoral – prezentare generală 275

Secțiunea a II-a

Principiile lichidării pasivului succesoral 277

§ 1. Sistemul de lichidare neorganizată a pasivului succesoral.....	278
§ 2. Manifestările lichidării neorganizate a pasivului succesoral	278
A. Condițiile pozitive ale lichidării pasivului succesoral: titlul executoriu al creditorului succesoral și sezina succesoralului.....	278
B. Lipsa unei reglementări legale cu privire la plata organizată a pasivului succesoral	281

§ 3. Analiza fundamentului lichidării neorganizate a pasivului succesoral	284
A. Fundamentul tradițional.....	284
B. Insuficiențele acestui fundament	284
§ 4. Critica principiului plății neorganizate a pasivului succesoral	287
§ 5. Propuneri de <i>lege ferenda</i> privind reglementarea principiului plății neorganizate a pasivului	288
<i>Secțiunea a III-a</i>	
<i>Lichidarea neorganizată a pasivului succesoral – moderări</i>	290
§ 1. Instituții prevăzute de Codul civil – Separația de patrimonii	291
A. Fundamentul separației de patrimonii	292
B. Beneficiarii separației de patrimonii	292
C. Separația de patrimonii – limite (persoanele față de care își produce efectele)	296
§ 2. Ipoteze de lichidare a pasivului succesoral prin intermediul statului	300
A. Lichidarea pasivului succesoral în caz de desherență... ..	300
B. Lichidarea pasivului în caz de vacanță succesorală.....	301
<i>Secțiunea a IV-a</i>	
<i>Regulile proprii de lichidare a pasivului succesoral în cazul pluralității de succesori</i>	303
§ 1. Contribuția succesorilor la plata pasivului succesoral	304
A. Regulile de contribuție la plata pasivului: expunerea principiului	304
B. Fundamentul principiului contribuției la plata pasivului succesoral.....	306
C. Excepțiile de la principiul contribuției la plata pasivului succesoral.....	307
§ 2. Punerea în aplicare a acestor reguli de plată a pasivului succesoral	308
A. Acțiunea în regres a succesorilor	309
B. Riscul insolvenței	310

§ 3. Obligația de divizare a datoriei de plată a pasivului între succesori	311
A. Întinderea aplicabilității principiului divizării datoriiilor	312
B. Fundamentul divizării de drept a datoriei defunctului ..	316
§ 4. Limitele principiului divizării de drept a datoriiilor succesorale	319
A. Dreptul creditorului de a solicita amânarea divizării datoriiilor înainte de efectuarea partajului și plata creanței sale, în această perioadă a indiviziunii	320
B. Întinderea aplicabilității excepției	321
C. Fundamentul acestei excepții	322
D. Analiza excepției prin raportare la distincția dintre succesiunea la bunuri și succesiunea la persoană	324
E. Analiza excepției prin raportare la distincția dintre lichidarea organizată și cea neorganizată a pasivului succesoral	324
F. Analiza excepției prin raportare la divizarea datoriiilor succesorale	325
G. Corelația dintre amânarea divizării de drept a datoriiilor pe perioada duratei indiviziunii activului succesoral și separația de patrimonii	327
§ 5. Excepții de la principiul divizării de drept a datoriiilor succesorale, înainte și după partajul masei indivize	327
A. Excepții ținând de caracterul datoriei	328
B. Excepții izvorâte din voința părților	332

CAPITOLUL VII

lichidarea pasivului succesoral în caz de

acceptare a succesiunii sub beneficiu de

inventar

Secțiunea I

Prezentare generală în dreptul comparat

Secțiunea a II-a

Lichidarea pasivului succesoral de către succesorul însuși

§ 1. Insuficiențele dispozițiilor legale.....	343
A. Regulile legale	343
B. Critici doctrinale	348
C. Contribuția practicii judiciare la interpretarea regulilor privind plata pasivului în cazul acceptării sub beneficiu de inventar	348
D. Aprecieri asupra regulilor Codului civil, relative la lichidarea pasivului succesoral	349
§ 2. Critica Noului Cod civil cu privire la lichidarea pasivului succesoral	350
BIBLIOGRAFIE	357